

Visie teamsamenstelling en het fundament onder de talentontwikkeling KNKV

Elk seizoen speelt het thema teamindeling en selectiebeleid een rol binnen sportverenigingen. Verenigingen zijn er bewust mee bezig en vragen zich af wat de beste criteria zijn om een teamindeling te kunnen bepalen. Kijken we naar het strategisch plan 2023+ van het KNKV dan zijn sportplezier en persoonlijke groei belangrijke pijlers. Maar hoe ga je als vereniging hiermee om in relatie tot teamindeling en eventueel selecteren? En wat verstaan we in het algemeen onder selecteren? Het is een lastig onderwerp waar meerdere visies en denkbeelden over bestaan. Het KNKV wil met dit visiestuk, samen met de verenigingen, bouwen aan een duurzame, plezierige, uitdagende en ontwikkelingsgerichte sportcultuur.

In hoofdstuk 1 en 2 beschrijven we de pijlers onder een duurzame sportcultuur (plezier, uitdaging en ontwikkeling). In hoofdstuk 3 en 4 beschrijven we vervolgens hoe deze kunnen bijdragen aan de teamsamenstelling tot een leeftijd van 12 jaar. In hoofdstuk 5 kijken we naar de ontwikkeling en opbouw na de 12-jarige leeftijd.

Hoofdstuk 1: Plezier, uitdaging en ontwikkeling

Bij het KNKV vinden we dat korfbalplezier, persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke impact voorop staan. Plezier is immers het belangrijkste aspect waarom kinderen, maar ook volwassenen, komen naar een sportvereniging (Veenbrink, 2017). Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en geïnteresseerd in uitdagingen (Jolles, 2019). Wanneer een kind wordt uitgedaagd, is de ontwikkeling optimaal. Dit betekent dat plezier, uitdaging en ontwikkeling nauw verweven zijn met elkaar.

“Iedere speler moet plezier hebben in het spelen van wedstrijden waarbij elke competitie uitdagend is. Binnen deze kaders staat een optimale ontwikkeling van spelers centraal.” (Visie KNKV met betrekking tot het indelen van de competitie.)

Een belangrijke voorwaarde voor plezier, uitdaging en ontwikkeling is een veilig klimaat. Het gaat hierbij om omgevingsfactoren zoals de thuissituatie, de school en een sportvereniging (Kalverboer & Zijlstra, 2006). Veiligheid is niet alleen van belang omdat het bijdraagt aan het welbevinden van het kind, maar het is ook een basisvoorwaarde voor een gezonde, fysieke en psychische ontwikkeling (Riksen-Walraven, 2004). Wanneer deze voorwaarden afwezig is, zal het kind geen (sociale) steun ervaren om zich ook daadwerkelijk te ontwikkelen. Het kind wordt als het ware geremd in de ontwikkeling (Meij, 2011). Het is dan ook van belang dat kinderen onder andere structuur en grenzen hebben, emotionele steun en sensitieve responsiviteit ervaren maar ook autonomie en ruimte krijgen. Dit zorgt er namelijk onder andere voor dat kinderen worden gemotiveerd om te leren (Riksen-Walraven, 2004).

1.1 Plezier

Het hebben van plezier zorgt ervoor dat je ergens aan verbonden blijft (Veenbrink, 2017), zoals bijvoorbeeld een lidmaatschap bij een korfbalvereniging. Mensen blijven korfballen als ze plezier ervaren in het spelen van wedstrijden en het deelnemen aan trainingen. Uit verschillende onderzoeken van het KNKV is gebleken dat de volgende drie aspecten het meeste van invloed zijn op de plezierbeleving van de jeugd.

Allereerst *het spelen met en tegen leeftijdsgenoten*. Volgens Feldman (2012) maken kinderen vaak kennis met een sport door mee te gaan met een vriendje of vriendinnetje. Tussen een leeftijd van 7 en 12 jaar blijken deze vriendschappen erg belangrijk voor de sociaal emotionele ontwikkeling. Daarnaast hebben kinderen behoefte om erbij te horen en zijn bang voor buitensluiting. Zij willen graag sporten met en tegen leeftijdsgenoten. Wanneer dat niet het geval is, heeft dat invloed op de plezierbeleving van de kinderen, spelen tegen leeftijdsgenootjes is immers een stuk leuker dan spelen tegen veel jongere of oudere kinderen. Het eerste aspect is dan ook dat het spelplezier zal toenemen wanneer een speler met en tegen leeftijdsgenoten speelt en traint in een gelijke leeftijdsgroep.

Het tweede aspect is *het spelen van spannende wedstrijden*. Bij spannende wedstrijden is de kans veel groter dat allebei de teams een hoge mate van succesbeleving hebben. Daarnaast zal bij een team dat vaker met een grote uitslag verliest de mate van succesbeleving afnemen. Ook voor het winnende team is het niet wenselijk om vaak met een groot verschil te winnen. Zij krijgen immers allebei niet de tegenstand die ze graag zouden willen. Het KNKV streeft dus zoveel mogelijk naar gelijkwaardige wedstrijden.

Het derde aspect wat de plezierbeleving van kinderen kan bevorderen, is *zoveel mogelijk scoren*. Door het scoren van doelpunten wordt succes ervaren, een belangrijk aspect in het ervaren van plezier (de Vries & Post, 2021). Een stand van 12-12 wordt als plezieriger ervaren dan een stand van 3-3. Hierbij zou het ideaal zijn als de 12 doelpunten door verschillende kinderen zijn gescoord, maar ook wanneer dat niet het geval is, is er alsnog bij het hele team meer sprake van succesbeleving door het hoge aantal doelpunten.

1.2 Uitdaging

Uitdaging kan een enorme bron van blijdschap, plezier en voldoening vormen. Net even een stapje moeilijker proberen dan dat je normaal altijd doet. Als de uitdaging echter te moeilijk is, kan het zijn dat je er geen zin meer in hebt en je de handdoek in de ring wilt gooien. Het is daarom van belang om *iets te doen wat aansluit bij jouw niveau of net iets hoger* (Jolles, 2019). Liever een wedstrijd waarin het moeilijk wordt gemaakt dan een wedstrijd waarin er geen tegenstand wordt gegeven. Het ideaalbeeld van het KNKV is dat elke wedstrijd in balans en onvoorspelbaar is. Echter in de wedstrijden waarin dat niet lukt, kan er gezocht worden naar andere manieren om spelers een uitdaging te geven. Het KNKV oriënteert zich op manieren om een wedstrijd meer in balans te krijgen, wanneer er een tussenstand is van bijvoorbeeld meer dan 10 doelpunten verschil.

Plezier en uitdaging zijn nu vooral gedefinieerd vanuit competitie-oogpunt. In de volgende paragrafen gaan we in op een bredere kijk dan alleen de competitie. In hoofdstuk 4 leggen we nog uit hoe we plezier en uitdaging op de trainingsvloer voor ons zien.

1.3 Ontwikkeling

Plezier en uitdaging zijn een voorwaarde voor ontwikkeling. Ontwikkeling gaat om verbetering of uitbreiding van vaardigheden of kennis en het doormaken van groei op welk vlak dan ook. Een speler maakt bijvoorbeeld ontwikkeling door wanneer hij/zij de schottechniek verbetert, maar ook wanneer de speler leert om zijn medespelers te helpen in het veld. Bij het doormaken van ontwikkeling speelt het hebben van *plezier* en *uitdaging* een belangrijke rol. Wanneer er plezier wordt beleefd en er uitdaging is, is de kans op ontwikkeling namelijk een stuk groter (de Vries & Post, 2021).

Kortom: plezier, uitdaging en ontwikkeling zijn nauw aan elkaar verbonden, waarbij een veilig klimaat zeker niet moet worden vergeten. In hoofdstuk 2 wordt beschreven hoe selecteren op basis van korfbalkwaliteit in de leeftijdsgroep tot 12 jaar in relatie staat tot plezier, uitdaging en ontwikkeling.

Hoofdstuk 2: Selecteren

Selecteren is het kiezen van iets of iemand uit een aantal mogelijkheden of een geheel. Wanneer dit vertaald wordt naar de sport is er eigenlijk op het moment dat er selectiecriteria worden gebruikt sprake van selectie. Er kunnen selectiecriteria worden gebruikt om een team samen te stellen. Die selectiecriteria kunnen onder andere zijn; het indelen op basis van kwaliteit van spelers of bijvoorbeeld op basis van vriendjes en vriendinnetjes.

2.1 De zin of onzin van selecteren op basis van korfbalkwaliteit

Onderzoek wijst steeds vaker uit dat het nagenoeg onmogelijk is om tot een leeftijd van 12 jaar te herkennen wie talenten zijn (Baker, Schorer & Wattie, 2018; Bergkamp, Frencken, Niessen, Meijer & den Hartigh, 2022; Den Hartigh, Van Dijk, Steenbeek & Van Geert, 2016; Güllich, 2014). Prestaties op jonge leeftijd zijn geen goede voorspeller voor toekomstig succes. Dat komt omdat een grote hoeveelheid vaardigheden (o.a. techniek, inzicht, kracht, snelheid, motoriek, mentaliteit en besluitvorming) zich moeten aanpassen aan een veranderende omgeving (o.a. medespelers, tegenstanders, ruimtes en bal). Al deze variabelen maken het ontzettend moeilijk, zo niet onmogelijk, om het niveau van een jonge speler te beoordelen en een voorspelling te doen over het latere niveau. Een speler die op 10-jarige leeftijd als talent wordt beschouwd, kan in de jaren daarna uitgroeien tot een 'gemiddelde' speler. Omgekeerd kan een 10-jarige dromer of bloemetjesplukker na een aantal jaren wel behoren tot de toppers. Hoe ouder een speler, hoe beter de voorspelling is of het een talent is of niet.

Dit heeft te maken met dat spelers die zich in de vroege adolescentie bevinden, ook wel puberteit genoemd, zich allemaal uiteenlopend ontwikkelen op bijvoorbeeld mentaal en fysiek vlak (de Wit & van Aken, 2004). Waar de ene speelster op 8 tot 12-jarige leeftijd al ver kan zijn in haar fysieke ontwikkeling, kan een andere speelster pas op latere leeftijd een groeispurt krijgen. Ook de mentale ontwikkeling van spelers is op vroege leeftijd nog moeilijk in te schatten.

Verschillende onderzoeken vanuit het KNKV bevestigen bovenstaande publicaties (Kemler, 2002; Rodenburg, 2018; Stoffels, 2017). Zo laat het onderzoek van Kemler (2002) zien dat spelers die op 10-jarige leeftijd op het

hoogste niveau spelen dit drie jaar later vaak niet meer doen. Dit omdat ze dan worden gezien als een gemiddelde speler en niet meer als een 'talent'. Het onderzoek van Rodenburg (2018) laat daarnaast zien dat het pas vanaf 15-jarige leeftijd een rol gaat spelen op welk niveau je speelt om mogelijk de top te kunnen bereiken. Dit sluit vervolgens weer aan bij het onderzoek van Stoffels (2017) die stelt dat jonge spelers te vroeg van vereniging wisselen om maar op een hoger niveau te kunnen spelen.

Fraser-Thomas, Côté & Deakin (2008a) stellen zelfs dat door het selecteren op jonge leeftijd een prestatiedruk kan ontstaan bij de spelers. Zo kan het 'moeten presteren' en/of het gevoel van teleurstelling bij jonge spelers zorgen voor deze prestatiedruk. Dit gevoel van teleurstelling kan er vervolgens weer voor zorgen dat spelers denken dat ze niet goed zijn en daardoor hun plezier en motivatie verliezen om te blijven sporten (Côté & Hancock, 2016). Prestatiedruk kan er zelfs voor zorgen dat spelers op een zeer jonge leeftijd te maken krijgen met een burn-out (Myer, Jayanthi, Difiori, Faigenbaum, Kiefer, Logerstedts & Micheli, 2015).

Kortom, de focus bij kinderen tot 12 jaar moet liggen op ontwikkeling, uitdaging en plezier. Na de leeftijd van 12 jaar kan presteren, naast ontwikkeling, uitdaging en plezier, een grotere rol gaan spelen. Dan is er beter in te schatten wie de talenten zijn. In hoofdstuk 3 wordt beschreven hoe bovenstaande inzichten kunnen bijdragen aan de jaarlijkse terugkerende puzzel van de teamindelingen.

Hoofdstuk 3: Teamsamenstelling

Het KNKV concludeert aan de hand van bovenstaande onderzoeken dat elke vereniging hun teams tot 12 jaar moet samenstellen op basis van plezier, uitdaging en ontwikkeling. Deze belangrijke inzichten neemt het KNKV bovendien mee in de competitieopzet, het opleiden van trainers en de talentontwikkeling van het KNKV.

In onderstaande paragrafen formuleert het KNKV twee belangrijke uitgangspunten om met teamsamenstelling aan de slag te gaan.

3.1 Inspelen op de behoefte van het kind

"Verenigingen zijn geneigd om vanuit de structuren van de club te denken en niet vanuit het kind. Daar is dan ook de grootste winst te behalen. Het is verstandig om met kinderen het gesprek aan te gaan. Hierdoor kun je aansluiten op wat kinderen belangrijk vinden en wat kinderen zouden willen." Gert-Jan Kraaijeveld (Technisch directeur)

Om in te spelen op de behoefte van het kind, zal er eerst achterhaald moeten worden wat een kind belangrijk vindt tijdens het sporten. Waarom komen ze naar een training? Wat vinden ze leuk aan korfbal? Met wie zouden ze graag in een team willen spelen? Om antwoord te krijgen op die vragen adviseert het KNKV om met elk kind het gesprek aan te gaan. Als je de behoefte van de kinderen kent dan kunnen trainingen beter aansluiten op de ontwikkelpunten van de kinderen. Daarnaast kan er beter ingespeeld worden op de intrinsieke motivatie. Als bekend is wat een kind drijft, kan je de behoefte van kinderen vervolgens naast de eigen uitgangspunten en visie leggen en meenemen in de teamsamenstelling. Een vanuit verschillende standpunten bekeken teamsamenstelling zorgt vervolgens weer voor meer spelplezier.

3.2 Iedereen gelijke kansen

Uit verschillende onderzoeken van het KNKV blijkt dat bij veel verenigingen er, ook in de jongste jeugd, een tweedeling wordt gemaakt tussen selectieteams en niet-selectieteams. De talenten kunnen zich, in de selectieteams, aan elkaar optrekken met als doel zich sneller te ontwikkelen (Elferink-Gemser, z.d.). Deze tweedeling in selectieteams en niet-selectieteams gaat vaak gepaard met een ongelijke verdeling van faciliteiten, middelen en aandacht. Verenigingen hebben geen onuitputtelijke faciliteiten waardoor er keuzes gemaakt moeten worden over de inzet van de middelen. De keuzes vallen dan in veel gevallen op de selectieteams. Dit uit zich bijvoorbeeld in het vaker en langer trainen onder leiding van een gediplomeerde trainer, terwijl spelers die behoren tot een niet-selectieteam minder training krijgen, bijvoorbeeld van een welwillende ouder. De ‘talenten’ krijgen de mogelijkheid om zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen, terwijl spelers die net buiten de selectieteams vallen dat niet krijgen. Als spelers vervolgens (wellicht ten onrechte) niet als talent worden gezien, krijgen ze de extra faciliteiten, middelen en aandacht veelal niet. Dit verkleint aanzienlijk de kansen voor deze spelers om zich te ontwikkelen. We zien in het huidige sportlandschap dat er (onbewust) situaties van ongelijkheid worden gecreëerd. Het KNKV ziet het principe van gelijkwaardigheid vooral terug in het inspelen op de behoefte van alle kinderen.

Hoofdstuk 4: Indelen van trainingsgroepen

Naast de hierboven besproken uitgangspunten om met teamsamenstelling aan de slag te gaan, gaan we in dit hoofdstuk in op nog een andere cruciale voorwaarde om het sportplezier te bevorderen.

4.1 Groepen met elkaar trainen

Om kinderen nog meer mogelijkheid te geven om zich te ontwikkelen moedigt het KNKV de verenigingen aan om verschillende teams binnen dezelfde leeftijd tot 12 jaar met elkaar te laten trainen.

Kinderen maken vaak kennis met een sport door mee te gaan met een vriendje of vriendinnetje. Er wordt plezier beleefd door samen te trainen en wedstrijden te spelen. Toch maken veel verenigingen de keuze om vriendjes en vriendinnetjes of leeftijdsgenootjes uit elkaar te halen wanneer er een kwaliteitsverschil zit tussen beide. De ene speler heeft immers meer ‘talent’ dan de andere. Daarnaast wordt er door de meerderheid van de verenigingen verondersteld dat spelplezier en de optimale ontwikkeling afhangt van het spelen met gelijkgestemden (Wattel, 2022).

“Een minder goede speler kan zich ook heel erg optrekken aan een betere speler. Juist een betere speler die heel erg verlegen is, kan het juist helpen om een dominantere rol in het team te krijgen. In allebei de gevallen is er ook sprake van ontwikkeling.” Remco Winter (Hoofd competitie)

De visie van het KNKV is dat er net zo veel plezierbeleving en mogelijkheden voor ontwikkeling van competenties zijn als spelers van verschillende niveaus met elkaar spelen en trainen. Bij de competenties gaat

het er vooral om wat je wil dat een speler ontwikkelt. Dit hoeven niet alleen technische vaardigheden te zijn die betrekking hebben op korfbal, maar kunnen bijvoorbeeld ook gericht zijn op het verbeteren van de sociale en mentale vaardigheden. Het KNKV moedigt verenigingen dan ook aan om vriendjes en vriendinnetjes en leeftijdsgenootjes tot een leeftijd van 12 jaar vooral met elkaar in een gehele groep in te delen, ongeacht korfbalniveau. Het sociale aspect is immers heel erg belangrijk onder die leeftijd (Feldman, 2012). Vanaf een leeftijd van 12 jaar kan het prestatie-aspect meegenomen worden in de teamsamenstelling. Hierover meer in het volgende hoofdstuk.

Hoofdstuk 5: 12 jaar en ouder

Vanaf de leeftijd van 12 jaar gaan kinderen naar de middelbare school. De leefwereld van kinderen wordt vergroot en de behoeften van kinderen veranderen. Vanaf 12 jaar kunnen sommige kinderen wat prestatiegerichter worden, terwijl andere meer recreatief willen sporten. Presteren kan dan ook vanaf 12 jaar een rol gaan spelen bij het indelen van de teams (Basterfield, Gardner, Reilly, Pearce, Parkinson, Adamson & Vella, 2016). Voor de ene speler blijft het selectiecriteria vriendjes en vriendinnetjes belangrijk, terwijl voor de ander presteren centraler staat. Voor de spelers en teams waar prestatie wel een rol gaat spelen, kunnen verenigingen de keuze maken om meer in te gaan delen op basis van de kwaliteit van de spelers. De vraag is alleen; wat zijn de kwaliteitscriteria die je gaat gebruiken bij het selecteren? En in hoeverre laat je die meewegen in de teamindeling?

Uitgangspunt, volgens het KNKV, is dat verenigingen spelers zo breed mogelijk opleiden. Het gaat er niet alleen om dat een speler goed kan schieten, maar ook om een andere speler goed vrij kunnen passen of het één-tegen-één verdedigen. Een speler een zo groot mogelijk palet aan vaardigheden aanbieden. Deze technische vaardigheden zijn echter niet alleen kwaliteitscriteria waarop geselecteerd kan worden. Reflecterend vermogen, probleemoplossend handelen of beslissingen durven nemen zijn voorbeelden van andere kwaliteiten die spelers kunnen bezitten en die mee kunnen worden genomen in het selecteren (NOC*NSF, z.d.). Daarnaast gaat het om de mentaliteit en motivatie van een speler.

Vaak is het zo dat de trainer/coach van een team beslist wie er in een team komt te spelen. Echter kan de vereniging daar ook in een bepaalde mate sturing aan geven. Dit sturing geven kan doormiddel van het opstellen van beleid. Wat willen wij als vereniging? Willen wij dat alle jeugd een kans krijgt of heeft de trainer/coach altijd vrij spel om het zelf te bepalen? In het beleid kunnen bijvoorbeeld richtlijnen gegeven worden wat betreft de selectiecriteria. Gaat het alleen maar om de meest scorende personen of is het beter als er een balans is in het team tussen aanvallend sterke spelers en verdedigend sterke spelers? Krijgen ervaren spelers de voorkeur, geef je jonge spelers een kans of zoek je een mix in de samenstelling?

Daarnaast kunnen er in het beleid ook richtlijnen worden gegeven wat betreft de visie op de korte en lange termijn. Waar ligt de voorkeur van de vereniging? Trainers/coaches hebben vaak de neiging om keuzes te maken op basis van te behalen successen op de korte termijn. Deze keuzes kunnen in strijd zijn met keuzes die gemaakt zouden worden als er wordt gekeken naar de lange termijn. Door vast te leggen in het beleid dat keuzes voor de lange termijn altijd voorrang hebben op keuzes die alleen voordelig zijn voor de korte termijn

KNKV

geef je trainers/coaches minder keuzevrijheid. Ook in dit gedeelte kan bijvoorbeeld staan of je met 4 heren en 4 dames wilt spelen of met 5 heren en 5 dames. Kies je voor de sterkste 8 spelers waardoor er misschien meer kans is om uiteindelijk te winnen of wil je als vereniging meer mensen een kans geven om in het hoogste team te spelen en ga je met 10 spelers draaien? Door meer dingen vast te leggen in beleid hebben trainers/coaches minder keuzevrijheid en kan je beter sturen op waar jij als vereniging voor wilt staan.

Kortom

Plezier, uitdaging en ontwikkeling zijn nauw aan elkaar verbonden. Het KNKV streeft naar een bredere kijk op teamindelingen en competitieopzet in de leeftijd tot 12 jaar. Twee belangrijke uitgangspunten bij het samenstellen van teams bij deze leeftijdsgroep zijn: inspelen op de behoeften van het kind en iedereen gelijke kansen. Een belangrijke voorwaarde voor sportplezier, uitdaging en ontwikkeling is bovendien het samen laten trainen van teams binnen dezelfde leeftijdsgroep. Verenigingen doen er goed aan om in technisch beleid op te nemen hoe teams samen te stellen en ook goed te kijken naar de leeftijdsgroepen na 12 jaar. Een brede ontwikkeling van korfbal en mentale vaardigheden zijn hierin een belangrijk uitgangspunt, evenals een visie voor de lange termijn.

Bronnen

- Baker, J., Schorer, J., & Wattie, N. (2018). Compromising talent: Issues in identifying and selecting talent in sport. *Quest*, 70(1), 48-63.
- Basterfield, L., Gardner, L., Reilly, J. K., Pearce, M. S., Parkinson, K. N., Adamson, A. J., ... & Vella, S. A. (2016). Can't play, won't play: longitudinal changes in perceived barriers to participation in sports clubs across the child-adolescent transition. *BMJ open sport & exercise medicine*, 2(1), e000079.
- Bergkamp, T. L., Frencken, W. G., Niessen, A. S. M., Meijer, R. R., & den Hartigh, R. J. (2022). How soccer scouts identify talented players. *European Journal of Sport Science*, 22(7), 994-1004.
- Côté, J., & Hancock, D. J. (2016). Evidence-based policies for youth sport programmes. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 8(1), 51-65.
- Den Hartigh, R. J., Van Dijk, M. W., Steenbeek, H. W., & Van Geert, P. L. (2016). A dynamic network model to explain the development of excellent human performance. *Frontiers in Psychology*, 7, 532.
- de Vries, I., & Post, Y. (2021). Breed Sport Advies. Geraadpleegd via [https://research.hanze.nl/ws/portalfiles/portal/41528346/Factsheet Breed sport advies.pdf](https://research.hanze.nl/ws/portalfiles/portal/41528346/Factsheet_Breed_sport_advies.pdf)
- de Wit, J., & van Aken, M. (2004). *Psychologie van de adolescentie*. HB uitgevers.
- Elferink-Gemser, M. T. (z.d.). *Olympia bestaat Grenzen verleggen voor sporttalent*.
- Feldman, R. S. (2012). *Ontwikkelingspsychologie V*. Pearson Education.
- Fraser-Thomas, J., Côté, J., & Deakin, J. (2008a). Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport. *Psychology of sport and exercise*, 9(5), 645-662.
- Güllich, A. (2014). Selection, de-selection and progression in German football talent promotion. *European journal of sport science*, 14(6), 530-537.
- Jolles, J. (2019). *Over de ontwikkeling van het jeugdhockey en de ontplooiing van de tiener (190501)*. Amsterdam, Nederland: Vrije Universiteit Amsterdam.
- Kalverboer, M. E., & Zijlstra, A. E. (2006). *Het belang van het kind in het Nederlands recht; voorwaarden voor ontwikkeling vanuit een pedagogisch perspectief*. SWP Uitgeverij.

Kemler, E. (2002). Talentontwikkeling korfbaljeugd.

Meij, H. (2011). De basis van opvoeding en ontwikkeling. *Utrecht: Nederlands Jeugdinstuut*.

Myer, G. D., Jayanthi, N., Difiori, J. P., Faigenbaum, A. D., Kiefer, A. W., Logerstedt, D., & Micheli, L. J. (2015). Sport Specialization, Part I: Does early Sports Specialization Increase Negative Outcomes and Reduce the Opportunity for Success in Young Athletes? *Sports Health: A Multidisciplinary Approach*, 7(5), 437–442. <https://doi.org/10.1177/1941738115598747>.

NOC*NSF, (z.d.). Thema; prestatiegedrag als integraal onderdeel van de besluitvorming. Geraadpleegd via: <https://nocnsf.nl/topsport/nederland-in-de-top-10/talentontwikkeling/thema-prestatiegedrag-als-integraal-onderdeel-van-de-besluitvorming>

Riksen-Walraven, J. M. A. (2004). Pedagogische kwaliteit in de kinderopvang: doelstellingen en kwaliteitscriteria. *De kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang*, 100-124.

Rodenburg, K. (2018). Talentontwikkeling en onderzoek binnen het KNKV.

Stoffels, A. (2017) Onderweg naar de top. Een adviesrapport over het talentontwikkelingsbeleid van het KNKV.

Veenbrink, N. A. C. (2017). 'ALL ANIMALS ARE EQUAL, BUT SOME ANIMALS ARE MORE EQUAL THAN OTHERS' EEN KWALITATIEF ONDERZOEK NAAR DE BETEKENISGEVING VAN JEUGDSPELERS EN HUN OUDERS AAN SELECTIEBELEID IN HET NEDERLANDSE AMATEURVOETBAL (Master's thesis).

Wattel, P. (2022). *Selectiebeleid in de jeugd in het korfbal* (Master's thesis).